

Sygn. akt V AGO 3/18

ZAŻ 16/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : SSA Irena Piotrowska (spr.)

Sędziowie : SA Tomasz Pidzik

SSA Grzegorz Stojek

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2019 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

z udziałem A. S.

przy udziale Prokuratora Regionalnego w K.

o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego

na skutek zażalenia wierzyciela

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 19 marca 2018 r. sygn. akt V AGO 3/18

p o s t a n o w i a :

1. podjąć zawieszone postępowanie zażaleniowe;
2. zmienić zaskarżone postanowienie i nadać klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Arbitrażowego ad hoc w G. z dnia 16 sierpnia 2017 r. wydanego przez arbitra M. S. oraz zasądzić od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;
3. zasądzić od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 50 (pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

SSA Grzegorz Stojek SSA Irena Piotrowska SSA Tomasz Pidzik

Sygn. akt V AGO 3/18

ZAŻ 16/18

UZASADNIENIE

Wierzyciel(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. domagała się stwierdzenia wykonalności wyroku Sądu Arbitrażowego ad hoc wydanego przez arbitra M. S. w G. w dniu 16 sierpnia 2017 r. poprzez nadanie mu klauzuli

wykonalności w całości. Wyrokiem tym wydanym, w oparciu o zapis na sąd polubowny zamieszczony w wezwaniu dłużnika do zapłaty z dnia 17 lipca 2017 r., Sąd Polubowny zasądził od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę: 6.128.081,89 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, a także zasądził od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 3.075 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania polubownego.

Dłużnik, wskazał, że nie wnosi żadnych zarzutów co do wniosku.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wniosek.

W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano na następujące okoliczności faktyczne oraz ich ocenę prawną.

(...) sp. z o.o. została zawiązana umową spółki z dnia 10 lutego 2006 r.

z kapitałem zakładowym 50.000 złotych. Wspólnikami tej spółki byli A. S.

i S. D., każdy z nich objął 25 udziałów o wartości 1.000 złotych każdy, pokrywając je gotówką. Spółka ta została zarejestrowana 15 marca 2006 r.,

a jej pierwszy zarząd był dwuosobowy i sprawowali go wspólnicy. A. S. był wspólnikiem tej spółki do 28 października 2013 r., a następnie wspólnikami tej spółki byli W. W. i B. B.. Nadto do 16 sierpnia 2011 r. A. S., pełnił funkcję wiceprezesa zarządu spółki (...), zaś od 3 lutego 2013 r. dysponował on szerokim pełnomocnictwem do działania w jej imieniu, identycznym jak to, które posiadał w spółce(...), gdy ponownie do pełnienia funkcji w zarządzie powołany został uchwałą z 22 grudnia 2016 r..

Podano, że materiał niniejszej sprawy jak i toczącej się sprawy AGO 2/18 z wniosku (...) sp. z o.o. przeciwko A. S. wskazuje, że faktycznie w działalność tych spółek zaangażowany jest dłużnik, któremu spółki przyznały szeroki zakres uprawnień,

a osoba dłużnika przewijała się we wszystkich transakcjach, które podejmowano w jego interesie. W obu spółkach w tym samym czasie zostały też podjęte działania zmierzające do uzyskania przeciwko A. S. tytułu egzekucyjnego w formie wyroku sądu arbitrażowego powołanego ad hoc, a następnie uzyskania sądowego tytułu wykonawczego przy jednoczesnym uznawaniu przez A. S. zobowiązań, jak i złożonego przeciwko niemu wniosku. Zaznaczono, że w międzyczasie doszło do zmiany zarówno zarządu, jak i siedziby spółki (...), przy czym aktualnie siedziba ta tożsama jest z miejscem zamieszkania dłużnika (ul. (...), G.), zaś adres dla korespondencji (ul. (...), G.) jest adresem miejsca, w którym koncentrują się działalności, w które zaangażowany był i jest A. S..

Uznano, że materiał sprawy nasuwa wątpliwości co do wiarygodności działań mających stanowić podstawę rozstrzygnięcia, a w szczególności dokonanego uznania. Stwierdzono, że w zestawieniu z materiałem sprawy V AGO 2/18 nie sposób odeprzeć wniosku, że faktycznym celem przyjętego trybu postępowania jest legitymizacja działań poprzez uzyskanie sądowego tytułu wykonawczego na rzecz spółek powiązanych, z potencjalną szkodą dla pozostałych wierzycieli A. S..

Na podstawie ogólnie dostępnych rejestrów ustalono, że wobec dłużnika prowadzone jest obecnie postępowanie egzekucyjne z należącej do niego nieruchomości położonej w Ł. oraz z nieruchomości położonych w Ł.

Postępowania te wszczęte zostały w sierpniu 2014 r. Nadto na nieruchomości A. S., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), w kwietniu 2017 r. ustanawiane zostały hipoteki przymusowe łącznie do kwoty ok. 725.000 zł na zabezpieczenie zaległości podatkowych dłużnika z tytułu podatku od towarów i usług.

Podano, że z treści wyroku Sądu Arbitrażowego powołanego ad hoc przez strony w sprawie V AGO 2/18 wynika, że oprócz zwrotu spłaconego za A. S. długu w kwocie 550.000 zł, jego zobowiązanie obejmuje bezpodstawnie pobrane ze spółki (...)środki w kwocie 693.321,15 zł w 2015 r., 705.679,72 w 2016 r. i 295.906,11 zł w 2017 r. Wskazano, że wiarygodność tych danych budzi jednak zastrzeżenia w świetle składanych przez (...), sprawozdań finansowych spółki, których treść nasuwa wątpliwości co do rzeczywistego przepływu środków pomiędzy spółką a A. S., z czego wynikać mają stwierdzone wyrokiem sądu polubownego roszczenia.

Podobne wątpliwości podniesiono na tle analizy sprawozdań finansowych spółki (...). Zaznaczono, że z bilansu spółki nie wynika, aby spółka dysponowała kapitałem pozwalającym na realizację umowy przelewu wierzytelności, umowy przedwstępnej warunkowej umowy sprzedaży nieruchomości oraz pobranych zaliczek na rzecz A. S. sprawującego funkcję pełnomocnika zarządu powodowej spółki w latach 3 lutego 2013 -21 czerwca 2016 r.

Zaznaczono, że w latach 2009 r., 2010 r. spółka (...) nie osiągnęła żadnego przychodu, w 2011 r przy przychodzie rzędu 438.257 zł poniosła stratę w wysokości 154.803,80zł.

W roku 2012 r. osiągnęła przychód w wysokości 490.810 zł, oraz zysk w kwocie 10.868,02 zł. Spółka nie posiadała żadnych aktywów trwałych, a aktywa obrotowe wynosiły 264.485,03 zł. .Podano, że w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2013 r. dane porównawcze z dnia 31.12.2012 r. nie zgadzają się z tymi wykazanymi w bilansie za 2012 r. Wynika z nich, że spółka posiadała w tej dacie aktywa trwałe w wysokości 270.600 zł oraz aktywa obrotowe w wysokości 2.822.343,10 zł. Uznano, że rozbieżności te czynią dane za rok 2012 r. całkowicie niewiarygodnymi.

Podniesiono, że w 2013 r. przychód spółki wyniósł 1.064.658,96 zł, zysk 143.395,98 zł. Aktywa trwałe spółki wynosiły 1.652.931,93 zł, obrotowe 7.945.545,69 zł. (k.186). W bilansie z dnia 31 grudnia 2014 r. dane finansowe dotyczące stanu na dzień 31.12.2013 r. również się różnią. Wynika z nich, że na koniec 2013 r. spółka posiadała środki trwałe w kwocie 4.210.790 zł natomiast aktywa obrotowe wynosiły 5.410.053,26 zł. W bilansie za 2014 r., w danych dotyczących roku 2013 r. pojawiła się po raz pierwszy kwota 2.557.858,07 zł ujęta jako długoterminowe rozliczenia okresowe. Wskazano, że przy tak znacznych rozbieżnościach dotyczących księgowości w 2013 r. nie sposób ocenić, czy spółka w istocie posiadała środki w wysokości 1.307.482,71 zł na ich przekazanie A. S..

Podkreślono, że ze zgromadzonych dokumentów wynika, że w 2014 r. z tytułu prowadzonej działalności spółka osiągnęła przychód na poziomie 1.765.322,10 zł przy kosztach działalności sięgających 1.693.760 zł. Z bilansu nie wynika przy tym, aby spółka została dokapitalizowana przez wspólników czy też, aby zaciągnęła dodatkową pożyczkę ponad istniejące już zadłużenie. Wręcz przeciwnie, z bilansu wynika zmniejszenie w roku 2014 zobowiązań z tytułu dostaw i usług z kwoty 8.202.415,08 zł (stan na 31.12.2013 r.) do kwoty 2.421.615,08 zł (stan na 31.12.2014), sugerujące spłatę przez spółkę jej zobowiązań

z tytułu dostaw i usług w wysokości 5.780.800 zł, przy czym suma aktywów uległa zmniejszeniu jedynie o kwotę 2.160.349,08 zł. Powyższe oznaczałoby wypłatę dużo wyższych środków w 2014 r. (2.940.374 zł) niż te, którymi zgodnie z dokumentami sprawozdawczymi spółka dysponowała.

Zaznaczono, że w żadnym ze wskazanych wyżej dokumentów sprawozdawczych nie sposób odnaleźć ujęcia po stronie aktywów spółki zobowiązań A. S. względem spółki stanowiących jej należności, a mających sięgać do 31.12.2014 r. kwoty ok. 4.247.856,71 zł.

Podniesiono, że co do wypłat w latach 2015, 2016 i 2017 na łączną kwotę 1.039.145,70 zł, wobec niezłożenia przez spółkę sprawozdań finansowych za te lata, nie sposób zbadać, czy spółka faktycznie tak znacznymi środkami finansowymi dysponowała.

W ocenie sądu pierwszej instancji w sprawie zachodziły istotne wątpliwości co do wiarygodności okoliczności przytoczonych w toku postępowania arbitrażowego dla uzasadnienia stwierdzonego wyrokiem sądu polubownego rozszczenia, jak również wątpliwości co tego, czy istotnie uproszczone uzyskanie tytułu wykonawczego przeciwko A. S., w postaci stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego, nie zmierza do ewentualnego pokrzywdzenia innych jego wierzycieli poprzez umożliwienie przyłączenia się do egzekucji prowadzonej z jego majątku przez podmioty w większym lub mniejszym stopniu zależne od A. S..

Z tych przyczyn uznano, że wniosek o stwierdzenie klauzuli wykonalności wyroku Sądu Arbitrażowego ad hoc z 16 sierpnia 2017 r., który to wyrok został wydany na posiedzeniu niejawnym bez przeprowadzania postępowania dowodowego (wobec uznania długu), nie zasługiwał na uwzględnienie.

Jako podstawę rozstrzygnięcia powołano art. 1214 § 3 punkt 2 k.p.c.

Podano, że w ramach klauzuli porządku publicznego sąd uprawniony jest do badania istnienia, jaki zasadności objętego wyrokiem sądu polubownego uznania długu.

W ocenie sądu pierwszej instancji brak jest podstaw do stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego, jeżeli dostępny materiał prowadzi do wniosku, że wyrok może zmierzać do naruszenia chronionych przez prawo interesów osób trzecich (wierzycieli) spoza kręgu powiązanych spółek i osób lub ma służyć innym celom niż te, którym zgodnie ze swoją istotą powinien. Do takich zaś wniosków doszedł sąd pierwszej instancji wskazując, że w okolicznościach sprawy trudno uznać aby pomiędzy stronami istniał spór wymagający sądowego rozstrzygnięcia. Przyjęto, że dokonane uznanie długu przez pozwanego jak i niniejszy wniosek miało ułatwić uzyskanie założonego przez strony rezultatu i zmierzało, na co wskazują podjęte od lipca 2017 roku działania w spółkach faktycznie prowadzonych przez A. S. do zalegalizowania wątpliwych prawnie transakcji gospodarczych, wywołanie faktycznie innych ukrytych skutków prawnych.

Zażalenie na postanowienie wniósł wierzyciel zarzucając rażące naruszenie prawa a to art. 1214 § 3 pkt 3 k.p.c. przez przyjęcie, że wykonanie wyroku sądu polubownego byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i nadanie klauzuli wykonalności na wyrok sądu polubownego z 11.08.2017r. lub o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania

Żalący podniósł, że sąd pierwszej instancji niesłusznie zarzucił, że wierzytelności są fikcyjne. Wyjaśnił, że A. S. zaciągnął rzeczywiste zobowiązanie i jest w stanie wykazać fakt powstania tego zobowiązania. Nie uczynił tego wcześniej na tyle precyzyjnie, bowiem były to okoliczności bezsporne.

Podał, że wybranie formuły arbitrażu wiązało się z taniością i szybkością procedury.

Do zażalenia dołączył dowody na okoliczność zaciągnięcia zobowiązań, raporty kasowe/wyciągi bankowe na okoliczność posiadania przez Spółkę środków pieniężnych oraz źródła przychodów Spółki

Zaznaczył, że kapitał spółki nie stał na przeszkodzie zaciągnięciu zobowiązań i dołączył opinię księgową.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

zażalenie wnioskodawcy okazało się zasadne.

W toku rozpoznawania niniejszego zażalenia Sąd Apelacyjny postanowieniem wydanym w dniu 22 czerwca 2018r. w trybie art. 59 k.p.c. zawiadomił Prokuratora Okręgowego w G. o toczącej się sprawie, uznając udział Prokuratora za potrzebny (k. 244 akt).

Pismem z dnia 26 lipca 2018r. Prokuratura Regionalna w K. poinformowała, że na zasadzie art. 7 k.p.c. i art. 60 §1 k.p.c. zgłasza swój udział w postępowaniu wnosząc o oddalenie zażalenia wnioskodawcy(k. 260-265 akt).

Wskazano, że po przeanalizowaniu akt sprawy Prokurator podziela stanowisko wyrażone w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Poinformowano nadto, że w ramach postępowania wyjaśniającego Prokuratury Regionalnej w K. o sygn.. RP III Pc 33.2018, kopię materiałów niniejszej sprawy przekazano, zgodnie z właściwością do Prokuratury Okręgowej w G. celem podjęcia działań karnoprocesowych w kierunku przestępstwa między innymi z art. 300 k.k. i innych, a także podjęcia przez prokuratora stosownych działań w trybie art. 25 a i nast. Ustawy z dnia 20 sierpnia 1997r. o Krajowym rejestrze Sądowym (Dz. U. 2018 poz. 986 t.j.), wobec ustalenia, że spółka nie złożyła sprawozdań finansowych za lata 2015,2016 i 2017. Jak ustalono w Prokuraturze Okręgowej w G. sprawa została zarejestrowana w Prokuraturze Rejonowej (...)w G. pod sygn. VI PC 323/2018.

Postanowieniem z dnia 3 września 2018r. na podstawie art. 177§1 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 391§1 k.p.c. i art. 1213¹ k.p.c. Sąd Apelacyjny zawiesił postępowanie zażaleniowe.

Ustalono, że w sprawie sygn.. akt VI PC 323/2018 prokurator zgłosił udział w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w G. Ns Rej KRS (...) – na skutek powiadomienia tego sądu o wszczęciu postępowania o przymuszenie do wykonania ustawowego obowiązku (do złożenia sprawozdań finansowych). W sprawie tej dotyczącej spółki z o.o. (...) postanowieniem z dnia 14 stycznia 2019r. została nałożona grzywna – z uwagi na brak złożenia bilansu. Postanowienie to nie jest jeszcze prawomocne.

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2018r. umorzono dochodzenie w sprawie podawania w księgach rachunkowych spółki (...) Sp. z o.o. w G. i (...) Sp. z o.o. w G. nierzetelnych danych finansowych, wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, tj. o czyn z art. 77 pkt.1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości – wobec braku znamion czynu zabronionego, na podstawie art. 17 §1 pkt 2 k.p.k. (k. 335 akt sprawy tut. sądu sygn. akt V AGO 2/18). Z informacji Prokuratury Rejonowej(...) w G. z dnia 9 stycznia 2019 r. wynika, że postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie PR DS.385.2018 jest prawomocne (k. 340 akt tut. sądu sygn. akt V AGO 2/18).

Sąd Apelacyjny zważył, że odmowa stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego może nastąpić jedynie w dwóch wypadkach:

1. jeżeli według przepisów ustawy spór nie może być poddany pod rozstrzygnięcie sądu polubownego;
2. uznanie lub wykonanie wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

Pierwszy z wymienionych przypadków stanowi o tzw. niezdatności arbitrażowej. Chodzi tu o takie kategorie spraw, które ze względu na swój przedmiot nie mogą podlegać kognicji orzecznictwa polubownego. Wyłączenia te muszą wynikać z ustawy. Z mocy art. 1157 k.p.c. strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe lub spory o prawa niemajątkowe - mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty. Drugi z przypadków wymaga by Sąd dokonał oceny zgodności wyroku z zasadami porządku prawnego, do których zaliczyć należy normy konstytucyjne oraz naczelne normy w poszczególnych dziedzinach prawa.

Sąd państwowy ogranicza przy tym swą kontrolę do tego, co wynika z samej tylko treści akt sądu arbitrażowego oraz treści wyroku lub ugody. Nie bada on innych kwestii, w szczególności zasadności rozstrzygnięcia i kwestii formalnych dotyczących przebiegu postępowania arbitrażowego. Postanowienie o uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności zapada na posiedzeniu niejawnym i sąd nie prowadzi żadnego postępowania dowodowego (por. T. Ereciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. T. Erecińskiego, wyd. 2009 LexisNexis).

W postępowaniu arbitrażowym, do którego odnosi się wniosek wierzyciela, roszczenie powoda wynikało z należności z tytułu realizacji umowy o przelew wierzytelności, umowy o przedwstępnej warunkowej umowie sprzedaży nieruchomości oraz pobranych zaliczek na poczet wynagrodzenia za pełnienie funkcji pełnomocnika zarządu powodowej spółki w okresie od dnia 3 lutego 2013 r. do dnia 21 czerwca 2016 r. Wskazane roszczenia mogą być poddane pod rozstrzygnięcie sądu polubownego. Sąd Apelacyjny, mimo poważnych wątpliwości wyrażanych przez sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, wobec prawomocnego umorzenia dochodzenia w sprawie podawania w księgach rachunkowych spółki (...) Sp. z o.o. w G. i (...) Sp. z o.o. w G., nierzetelnych danych finansowych, wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, tj. o czyn z art.77 pkt.1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości – wobec braku znamion czynu zabronionego (art.17 §1 pkt 2 k.p.k.) uznał, że ustały przesłanki do dalszego przyjmowania, iż wykonanie wyroku sądu polubownego prowadziłoby do naruszenia zasady klauzuli porządku publicznego.

Zasadnie podnosi skarżący, że ocena, czy orzeczenie nie uchybia podstawowym zasadom porządku prawnego, powinna być formułowana w sposób zwięzający i do konkluzji pozytywnej można dojść tylko wtedy, gdy skutki

orzeczenia sądu prowadziłyby do istotnego naruszenia tych zasad. Brak złożenia sprawozdań finansowych przez wnioskodawcę jest przedmiotem sprawy zawisłej przed Sądem Rejonowym w G. Ns Rej KRS (...) o przymuszenie do wykonania ustawowego obowiązku (do złożenia sprawozdań finansowych). W sprawie tej dotyczącej spółki z o.o. (...) postanowieniem z dnia 14 stycznia 2019r. została nałożona grzywna – z uwagi na brak złożenia bilansu. Postanowienie to nie jest jeszcze prawomocne. Naruszenie ustawowego obowiązku złożenia sprawozdań finansowych jest zatem objęte kontrolą sądową, podejmowane są czynności zmierzające do przymuszenia wykonania tego obowiązku. Nieprawidłowości w zakresie wykonania obowiązku składania sprawozdań finansowych nie mogą być jednak utożsamiane z naruszeniem klauzuli porządku publicznego.

Z uwagi na to, że wobec prawomocnego umorzenia dochodzenia odpadła przyczyna zawieszenia postępowania zażaleniowego na podstawie art. 180§1 pkt. 4 k.p.c. podjęto zawieszone postępowanie zażaleniowe.

Wobec braku podstaw do odmowy stwierdzenia wykonalności wyroku Sądu Arbitrażowego ad hoc wydanego przez arbitra M. S. w G. w dniu 16 sierpnia 2017 r. na skutek zażalenia wierzyciela, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 1213¹ § 2 k.p.c. należało zmienić zaskarżone postanowienie i nadać temu wyrokowi klauzulę wykonalności (art. 1214 § 2 k.p.c.) oraz orzec w przedmiocie kosztów procesu. (opłata od wniosku w wysokości 300 zł).

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 13 § k.p.c. obciążając nimi dłużnika (opłata od zażalenia w wysokości 50 zł).

SSA Grzegorz Stojek SSA Irena Piotrowska SSA Tomasz Pidzik

ZARZĄDZENIE

1) (...)

2) (...)

- (...)

- (...)

- (...)

3) (...)

(...)

4) (...)(...)(...)

(...)

5) (...)(...)

6) (...)

(...)